

VIII. A hazai közigazgatási informatikai rendszerek fejlesztésének intézményei

Tarpai Zoltán

DOI: 10.36250/00733.08

A fejezet célkitűzése

A közigazgatási informatikai rendszerek (a továbbiakban: KIR) meghatározók egyrészt az egyes szervezetek, másrészt pedig a közigazgatás egészének működését illetően. Ezek a rendszerek azonban nem csupán önmagukban léteznek, hiszen egyrészt a céljukat tekintve meghatározott feladatrendszerben érintettek, másrészt pedig a fejlesztési és működtetési dimenzióik egy meghatározott szervezeti környezetbe illeszkednek.

Az elektronikus közigazgatás, valamint az infokommunikáció szervezeti érintettsége igen összetett a hazai intézményrendszert érintően. Mind az irányítás, mind pedig a végrehajtás szempontjából több szereplő aktív részvétele jellemző. Emellett ma már természetesen szinte minden szervezetnél megjelenik valamilyen mértékben az elektronikus közigazgatás.

A közigazgatás hatékonyabbá tételének előfeltétele az ellátandó feladatok pontos meghatározása és az ehhez igazodó egyszerű és átlátható szervezetrendszer működése.

Ahhoz, hogy elektronikus közigazgatás jövőbeni sikerei megvalósulhassanak, szükséges a stabil, megbízhatóan működő infrastrukturális mellett az a szervezeti háttér is, amelynek feladata az elektronikus szolgáltatások és kapcsolattartás rendszerének irányítása, működtetése és fejlesztése.

Jelen fejezetben bemutatjuk azokat a főbb intézményeket és hozzájuk kapcsolódóan néhány olyan rendszert, amelyek jelentős mértékű közvetlen vagy közvetett hatást fejtenek ki az elektronikus közigazgatás egészét illetően.

1. Bevezetés

A társadalmi költségek csökkentése és a hatékonyság növelése érdekében kormányzati cél a közszolgáltatások igénybevételének helytől és időtől történő függetlenítése. Ennek alapfeltétele, hogy az elektronikus formák mind a személyes kapcsolat során, mind az önkiszolgáló alkalmazások területén minél szélesebb körben hozzáférhetővé váljanak.

Az elektronikus csatornán történő ügyfélkiszolgálás, valamint az interoperabilitásra alapuló információáramlás fejlesztése kiemelt feladatot jelent a jövőre nézve. Az elektronikus közigazgatás felé történő jelentős elmozdulást, valamint ezzel szoros összefüggésben az elektronikus ügyintézési lehetőségek szélesebb körű elérhetőségét célzó kormányzati programokkal összhangban az elektronikus ügyintézés és kapcsolattartás mozzanatait szükséges a gyakorlati működésbe átültetni.

Ma már az *e* betűvel kiegészített közigazgatás nem csupán az ügyfelek számára közvetlenül érzékelhető szolgáltatásokat jelent, hanem a belső működés hatékonyságát, integrált alkalmazásokkal megtámogatott ügyviteli folyamatokat, a nyilvántartások és rájuk épülő szakrendszerek együttműködési képességét is. Ehhez az eljárások, ügyviteli folyamatok elektronizálására van szükség. Mindezek pedig meghatározott és jól körülhatárolható szervezeti keretek között, összehangolt fejlesztések eredményeként válnak kézzelfoghatóvá.

2. A miniszterelnök kabinetfőnöke

A miniszterelnök kabinetfőnöke felel az e-közigazgatási és informatikai fejlesztések egységesítéséért.

Változást jelent az előző időszakhoz képest, hogy az e-közigazgatási és informatikai fejlesztések egységesítése, új önálló miniszteri szintű főfeladatként jelenik meg a jogszabályokban. A feladat súlyának növekedését jelzi, hogy ez a feladat az előző időszakban a kormányzati tevékenység összehangolásáért való felelősség egyik részfeladatáént volt definiálva a jogszabályokban a Miniszterelnökséget vezető miniszternél. A hatályos statútum rendelet alapján ezen felelősség keretében a miniszterelnök kabinetfőnöke:

- javaslatot tesz az infokommunikációs infrastruktúra-fejlesztési és -szolgáltatási politika végrehajtásának egyes irányaira;
- kidolgozza az állampolgárok és a vállalkozások számára biztosított elektronikus közszolgáltatások kialakításának elvi irányítási kereteit;
- gondoskodik az állampolgárok és a vállalkozások elektronikus közigazgatási szolgáltatások használatára való ösztönzéséről;
- egyetértési jogot gyakorol az e-közigazgatással és az állami informatikai fejlesztéssel kapcsolatos kormányzati döntési javaslatok kormány általi megtárgyalása során;
- javaslatot tesz az e-közigazgatási és informatikai fejlesztések irányára;
- felügyeli a kormány informatikai és e-közigazgatási stratégiája végrehajtását, továbbá
- ellenőrzi és jóváhagyja a kormányzati informatikai beszerzéseket.

3. Miniszterelnökség

A Miniszterelnökség elektronikus közigazgatással és infokommunikációval kapcsolatos feladatokat közvetlenül nem lát el, azonban a területi közigazgatás fejlesztésével, valamint a közigazgatás fejlesztését érintő operatív programok révén markáns szereplőként azonosítható.

3.1. A területi közigazgatás fejlesztése

Jelentős fejlesztések generálódnak a területi közigazgatást érintően, amelynek eredményeként a kormányhivatali informatika markáns elmozdulása valósul meg az elektronikus megoldások terén. Ennek tervezése, valamint végrehajtása a Miniszterelnökség égisze alatt realizálódik.

A területi közigazgatás fejlesztése és hatékonyságának növelése talán a legnagyobb kihívás a kormányzat számára a közigazgatás modernizálása során. A területi közigazgatásban is megjelennek integrált informatikai alkalmazások, amelyek közül kiemelendő a Munkafolyamat-kezelő Rendszer (MUKER).

A MUKER a kormányablakok – mint a kormányhivatalok általános ügyfélszolgálati – munkafolyamat-támogatásához szükséges informatikai rendszer, amely más fejlesztések eredményével együtt biztosítja a kormányablakok számára a jogszabályban előírt működés informatikai feltételeit. Elsődleges célja, hogy a járási hivatalok integrált ügyfélszolgálatát jelentő kormányablakok számára olyan informatikai megoldást hozzanak létre, amely hatékonyan támogatja a kialakult gyakorlat szerinti ügyintézői munkafolyamatokat.

Szükséges megemlíteni továbbá, hogy a Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Operatív Program (a továbbiakban: KÖFOP) keretében több olyan informatikai fejlesztés is megjelenik, amely a területi közigazgatás működését, támogatását, illetve kiszolgálási képességét hivatott támogatni. Ezek közül az alábbiakat említjük meg mint olyan markáns projekteket, amelyek a közigazgatási informatikai rendszerek fejlesztését, továbbfejlesztését érintik:

- Az Ügyfélkapcsolati rendszerek fejlesztése projektben ügyfélkapcsolati menedzselési rendszert alakítanak ki. Emellett a tudástár fejlesztése, valamint egységes ügyintéző-elérési, belső jogosultságkezelési rendszer kialakítása és egységes funkcionális működést biztosító rendszerfejlesztések megvalósítása történik.
- A Területi államigazgatás egységes működését támogató rendszerfejlesztések projekt keretében megtörténik az egységes kormányhivatali hálózati architektúra, valamint az aláírásminta-alapú hitelesítés kormányablakokban való kialakítása.
- A kormányhivatal irányításának hatékonyabbá tételét biztosító háttér kialakítása projektben kialakítják a kormányhivatalok hatékony irányításához szükséges információ- és elemzési háttérrel. Ennek során létrejön egy adattárház a gazdálkodási és működési adatkörökre vonatkozóan amellet, hogy továbbfejlesztik a gazdálkodási rendszert.
- A hatáskör-átcsoportosításból adódó szakrendszeri integrációs feladatok projekt kapcsán megtörténik a regionális szerverközpontok konszolidációja, emellett a kormányhivatali szakrendszer fejlesztése is.
- Az EKEIDR egységes irat- és folyamatkezelő rendszer területi közigazgatásra történő kiterjesztése projektben megvalósul az EKEIDR egységes irat- és folyamatkezelő rendszer területi közigazgatásra történő kiterjesztése. Cél, hogy az EKEIDR-rendszer munkafolyamat (workflow) funkcionalitásával, országosan egységesen legyen, megvalósítva ezzel a területi közigazgatás legalább 200 közigazgatási ügýítýpusa munkafolyamatának (workflow) fejlesztését és a területi közigazgatásra történő egységes bevezetését. Az EKEIDR-rendszer területi közigazgatásra történő kiterjesztésével, továbbá a rendszer Ügýnyilvántartási, Dokumentumsablon,

Webes kitöltő és Távoktatási (e-learning) moduljainak alkalmazásával, illetve ezen folyamat támogató funkcionálisokra (EKEIDR-modulokra) építve tovább javítható az ügyintézés gyorsasága és a papíralapú működés kivezetése, továbbá a polgárok magas színvonalú és költséghatékony tájékoztatása.

3.2. Irányító hatósági feladatok

A KÖFOP jelentős uniós forrásokat rendel különböző projektekhez, amelyek a közigazgatás fejlesztését célozzák a 2014–2020-as támogatási időszakban. Ezen operatív program irányító hatósági feladatai szintén a Miniszterelnökségen összpontosulnak.

Az operatív programban közel 400 milliárd Ft-ot hirdettek meg, ezen belül az egyes prioritásokon lévő projektek száma és a lehívható források mértéke eltérő.

Tekintettel a fejlesztések várható, összközigazgatást érintő hatásaira és volumenére, kiemelt szerep jut a minisztériumnak abban, hogy az európai uniós fejlesztéseket összehangolt módon, célokhoz igazítottan hajtsák végre. Ennek kapcsán a minisztérium felügyeli az uniós fejlesztési programok összehangolt végrehajtását és a támogatások felhasználásával kapcsolatos eljárásrend egységes alkalmazását, felelős továbbá a KÖFOP végrehajtásáért. Mindehhez pedig fejlesztéspolitikai monitoringot, elemzési és értékelési rendszert is működtet.

3.3. Lechner Tudásközpont Zrt.

A minisztérium felügyelete alatt működik a Lechner Tudásközpont Zrt. (a továbbiakban: Tudásközpont), amely az elektronikus építésügy, az építészet, az intelligens városi szolgáltatások és a térségi tervezés képviselője Magyarországon.

A Tudásközpont többek között az okosvárosprogram meghatározó szereplője. Közreműködő félként jelölték ki az intelligens városi szolgáltatások összehangolt bevezetését és működését támogató szervezeti, valamint tudásplatform létrehozásában és működtetésében.

Az általa üzemeltetett rendszereket illetően kiemelendő az Építésügyi hatósági engedélyezési eljárásokat Támogató elektronikus Dokumentációs Rendszer, amelyet 2013-ban vezettek be. Ez olyan szolgáltatás, amely az építésügyi hatósági engedélyezési eljárásokban lehetővé teszi az elektronikus ügyintézés, támogatva az általános építésügyi hatósági hatáskörbe tartozó engedélyezési alapeljárásokat és az ezekhez kapcsolódó további eljárásokat, valamint a jogorvoslati eljárásokat.

A Tudásközpont üzemelteti továbbá az e-építési naplót. Ez egy olyan elektronikus alkalmazás, amely lehetővé teszi az építőipari kivitelezési folyamat teljes felügyeletét, az építési napló vezetését és az arra jogosultak számára a hozzáférést.

Emellett a Tudásközpont foglalkozik a távérzékelési eljárásokkal gyűjtött tér- és földmegfigyelési adatok, többek között űrfelvételek, légi felvételek, ortofotók feldolgozásával és kiértékelésével.

Szükséges megemlíteni továbbá, hogy a KÖFOP keretében több olyan informatikai fejlesztés is folyamatban van, amely a Tudásközpont irányítása alatt a közigazgatási informatikai rendszerek fejlesztését, továbbfejlesztését érinti:

- Az e-ingatlan-nyilvántartási projekt az ingatlan-nyilvántartást és az állami térképi nyilvántartást vezető informatikai környezet összehangolását tűzi ki célul a főváros és a vidék esetében.
- A 3D alapú adat-infrastruktúra kialakítása projektben cél a közadatok elérése és felhasználása korszerű e-ügyintézési megoldásokkal, a lakosság és a vállalatok számára. A 3D alapú adat-infrastruktúra kialakítása során a helyrajzi számokhoz, címekhez és földrajzi koordinátákhoz is köthető 3D adatgyűjtés, adatfeldolgozás, kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése és a szabályozási környezet továbbfejlesztése kerül fókuszba, amely elsősorban épületek és közüzemi szolgáltatások adataira és a területrendezési relevanciájú információkra terjed ki.
- Az E-építés keretrendszer – innovációval a magyar emberek szolgálatában projektben az egyablakos, teljes építésügyi folyamatot lefedő keretrendszer kialakítása, valamint ennek 3D technológiai támogatása valósul meg. Az egységes e-építésügyi keretrendszer biztosítja a kormányzatban jelenleg is működő rendszerek közötti interoperabilitást.

4. Belügyminisztérium

A minisztérium közigazgatási informatikai rendszerek vonatkozásában való érintettsége kiemelkedő a minisztériumi struktúrában.

4.1. Informatika és elektronikus közigazgatás

A Belügyminisztérium feladata az elektronikus közigazgatásban betöltött jelentős szerep mellett a közigazgatási informatika infrastrukturális megvalósíthatóságának biztosítása is.

Feladata kifejezetten széles spektrumon mozog, hiszen mind a koncepcionálás, mind a megvalósítások támogatása, mind pedig a felügyelet kapcsán markáns szerepet tölt be a közigazgatás egészét illetően.

Ennek keretében többek között előkészíti az elektronikus közigazgatásra vonatkozó jogszabályokat, valamint kialakítja az egységes közigazgatási informatikai fejlesztési és szolgáltatási kormányzati politikát. Továbbá gondoskodik az e-közigazgatás általános elveinek megfelelően a közigazgatási hatósági eljárások elektronikus ügyintézésére vonatkozó jogszabályok előkészítéséhez szükséges szakmai irányok meghatározásáról.

A Belügyminisztérium ellátja az összkormányzati szintű közigazgatási informatikai alkalmazásokkal és nyilvántartások összehangolásával összefüggő igazgatásszervezési feladatokat is.

Irányítási és felügyeleti jogkörében figyelemmel kíséri az elektronikus közigazgatás fejlesztésére irányuló pénzeszközök felhasználását. Az összközigazgatási szinten egységes informatikai fejlesztések megteremtése és fenntartása céljából a Belügyminisztérium jogkörébe tartozik megkötni a közigazgatási informatika infrastrukturális eszközrendszerének fejlesztését érintő szerződéseket. Mindezt kiegészítve további meghatározó jogosítványa, hogy jóváhagyja az egyes kormányzati informatikai beszerzések és beruházások

megvalósításához szükséges közbeszerzésekre irányuló előterjesztéseket, valamint ellenőrizheti a beruházás végrehajtását.

Mindezek mellett felügyeli a kormányzati célú hírközlési szolgáltatót, a Központi Elektronikus Szolgáltató Rendszer működtetőjét, valamint az Egységes Digitális Rádió-távközlő Rendszer, a Zártcélú Rendszert Hálózat, a Köznet, a K-600/KTIR Hírközlési és Informatikai Rendszer működését, valamint e hálózatok infrastrukturális alapját biztosító szervezetek tevékenységét.

A Belügyminisztérium közreműködik továbbá a védelemszervezés közigazgatási szerveket érintő informatikai feladatainak tervezésében és végrehajtásában.

Ellátja az Európai Unió tagállamainak az elektronikus azonosítás területén történő együttműködésével kapcsolatos rendelkezésekről szóló kormányrendelet szerinti tagállami kapcsolattartási pont feladatait.

A fentiekon túlmenően a miniszter – jogszabályban meghatározott kivétellel – a NISZ Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. útján központosított informatikai és telekommunikációs szolgáltatásokat nyújt, gondoskodik az igénybevevők informatikai és telekommunikációs eszközökkel történő ellátásáról és az ilyen eszközök működtetéséről.

4.2. Elektronikus Ügyintézési Felügyelet

Az Elektronikus Ügyintézési Felügyelet (a továbbiakban: EÜF) az elektronikus ügyintézés előmozdításáért, az elektronikus ügyintézés felügyeletéért, az együttműködő szervek együttműködéséért és koordinációjáért felelős szerv, a Belügyminisztériumon belül működik.

Az elektronikus ügyintézés egyik központi intézményeként az elektronikus ügyintézésre kötelezett szervek elektronikus ügyintézési tevékenységét hangolja össze, erős jogosultságokkal rendelkező felügyeleti szervként. A koordinációs tevékenység és műszaki irányelvek elfogadása mellett a jogszabályi megfelelés kényszerítése is az EÜF ellátandó feladatai között szerepel.

Az EÜF hatósági felügyelet lát el továbbá a SZEÜSZ/KEÜSZ-ök tekintetében. A felügyeleti vizsgálat során a SZEÜSZ/KEÜSZ-ök jogszabályban meghatározott követelményeinek megtartását hatósági ellenőrzés keretében vizsgálja. Ha megállapítja, hogy az adott SZEÜSZ/KEÜSZ szolgáltatója a jogszabályban rögzített szabályokat megsértette, akkor vagy kötelezi a szolgáltatót a jogsértés abbahagyására és a jogszerű eljárásra, vagy szükség szerint határidő tűzésével kötelezheti a szolgáltatót a jövőre nézve a jogszerű eljárásra. Ezenfelül pedig bírságot szabhat ki.

Az EÜF felügyeleti vizsgálatot végezhet az elektronikus ügyintézés jogszabályban meghatározott követelményeinek megtartása tekintetében, amelyet hatósági ellenőrzés keretében vizsgál. Felügyeleti vizsgálat keretében ellenőrzi az elektronikus ügyintézés biztosító szervek informatikai együttműködését, a hozzá bejelentett információátadási szabályzatokat és információátadási megállapodásokat. Ha megállapítja, hogy az elektronikus ügyintézés biztosító szerv a vonatkozó szabályokat megsértette, akkor kötelezi a jogsértés abbahagyására és a jogszerű eljárásra. Szükség szerint határidő kitűzésével kötelezheti az elektronikus ügyintézés biztosító szervet a jövőre nézve a jogszerű eljárásra, továbbá

a jogsértés megállapítása mellett határidő kitűzésével intézkedési terv elkészítésére. Emellett törölheti az adott szervet az elektronikus ügyintézés biztosító szervek nyilvántartásából, kötelezheti az elektronikus ügyintézés biztosító szerv feladatkörrel rendelkező vezetőjét az elektronikus ügyintézéssel kapcsolatos képzés elvégzésére. Lehetősége van meghatározott mértékű bírság kiszabására is.

A fentiekén túlmenően az EÜF meghatározott adattartalommal adatbázist vezet és tesz nyilvánosan közzé az elektronikusan intézhető ügyekről és az elektronikus ügyintézés biztosító szervekről, továbbá nyilvántartja a bejelentett SZEÜSZ-öket és KEÜSZ-öket.

Fontos feladatai közé tartozik továbbá, hogy szakmai segítséget nyújt az elektronikus ügyintézés kialakításában, módosításában, valamint javaslatot tehet meghatározott szolgáltatás, megoldás alkalmazására. Kiadja az információátadás módjával és az információátadási szabályzat összeállításával kapcsolatos ajánlásokat, valamint műszaki irányelveket fogad el.

4.3. Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt.

A Belügyminisztérium irányítása alatt lévő szervezetek közül kiemelendő a NISZ Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. (a továbbiakban: NISZ Zrt.), amely gondoskodik az igénybevevők informatikai és telekommunikációs eszközökkel történő ellátásáról és azok működtetéséről. Ennek keretében teljes körű infokommunikációs szolgáltatásokat nyújt jellemzően az államigazgatási szervek és az országos hatáskörű intézmények részére. Mindezek mellett hálózatok üzemeltetése, SZEÜSZ-ök fejlesztése és működtetése is megtalálható az ellátott feladatok között csakúgy, mint az adatközpont- és felhőszolgáltatások biztosítása is.

A NISZ Zrt. széles szolgáltatási portfólióját jelen tankönyv terjedelmi korlátai okán teljeskörűen nem részletezzük. Kiemelve azonban néhány szolgáltatást, érzékeltetjük a NISZ Zrt. közigazgatási informatikában és elektronikus közigazgatásban betöltött megkerülhetetlen szerepét.

4.3.1. A korábbi fejezetben már bemutatott szolgáltatások

A SZEÜSZ-modell koncepcióját és az azt néhány példa szemléltetésével bemutató fejezetben már említést tettünk olyan SZEÜSZ-ökről, illetve KEÜSZ-ökről, amelyek a NISZ Zrt. által nyújtott szolgáltatások:

- személyre szabott ügyintézési felület;
- Központi Azonosítási Ügynök;
- Rendelkezési Nyilvántartás;
- időszaki értesítés szolgáltatás;
- Elektronikus Fizetési és Elszámolási Rendszer;
- azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés;
- ÁNYK űrlapbenyújtás-támogatási szolgáltatás;
- általános célú elektronikus kéreleműrlap szolgáltatás, vagyis az e-Papír-szolgáltatás.

4.3.2. Magyarország.hu – elektronikus tájékoztatás

A honlap az elektronikusan intézhető ügyekre, valamint az üzemszünetet vagy az elektronikus ügyintézés korlátozott működőképességét okozó technikai tevékenységre vonatkozóan biztosít elektronikus tájékoztatást.

Tartalmazza közigazgatási szervek, szolgáltatók adatait, ügyleírásokat, letölthető elektronikus űrlapokat, mintákat és hatályos jogszabályokat.

4.3.3. Ügyfélkapu

Az állami elektronikus ügyintézés keretében Magyarország 2005. április 1-jétől működő, ügyfél-azonosítást biztosító rendszere az Ügyfélkapu, amely lehetővé teszi a felhasználók számára, hogy a személyazonosság igazolása mellett, egyszeri belépéssel, biztonságosan kapcsolatba léphessenek az elektronikus ügyintézés és szolgáltatást nyújtó szervekkel.

Az Ügyfélkapu a kormányzat elektronikus azonosítórendszere. Jelenleg Magyarországon az állami elektronikus ügyintézés tekintetében az Ügyfélkapu a legelterjedtebb ügyfél-azonosítást biztosító rendszer.

4.3.4. Részleges kódú telefonos azonosítás

A részleges kódú telefonos azonosítás egy olyan elektronikus szolgáltatás, amelynek segítségével megoldottá válik a telefonon keresztüli ügyfél-azonosítás, ezáltal a gyakorlatban is realizálódhat a ténylegesen telefonon keresztül történő ügyintézés.

A telefonos azonosítás mellett a szolgáltatás interneten keresztüli azonosításra is lehetőséget ad, a Központi Azonosítási Ügynök szolgáltatás közreműködésével vehető igénybe.

4.3.5. KÉR

A KÉR az egységes kormányzati ügyiratkezelő rendszer érkeztetőrendszere. Elvégzi a postai úton érkező, papíralapú küldemények átvételét, biztonsági átvilágítását, felbontását, érkeztető azonosítóval történő ellátását, a jogszabályban foglalt kivételeket képező küldemények leválogatását és a címzett szervhez történő eljuttatását, a kivételi körbe nem tartozó küldemények hiteles elektronikus irattá történő átalakítását, érkeztető nyilvántartásba való bevezetését, a címzett részére elektronikus úton történő megküldését, átmeneti irattározását.

4.3.6. Kormányzati Ügyfélvonal

Kormányzati szinten az egyik legjelentősebb, több ágazat szolgáltatását is támogató telefonos ügyfélszolgálat a 1818-as telefonszámon hívható Kormányzati Ügyfélvonal. Modern

contactcenter-technológiát alkalmaz, amely annyiban nyújt magasabb szolgáltatást a call centernél, hogy nem csupán telefonon és e-mailen, hanem még több elérési csatornán (sms-en, faxon) és akár online módon (chaten, fórumon, VoIP-en) egységes és központi telefonos kiszolgálást nyújt az ügyfelek számára.

A 1818 jellemzően információt szolgáltat közigazgatási szervek elérhetőségeiről, feladatairól, illetékességéről, ügyintézési folyamatokról, tájékoztatást nyújt a jogszabályokról, fogadja a panaszokat és közérdekű bejelentéseket, illetve azokat a hatáskörrel rendelkező szervhez továbbítja. Kiegészítő szolgáltatásként időpontot foglal, támogatja az elektronikus ügyintézés, ügyfeleknek segítséget nyújt az elektronikus szolgáltatások gyakorlati használatában, valamint továbbítja a megfelelő szervek felé az esetleges hibabejelentéseket. A Kormányzati Ügyfélvonal ingyenesen hívható az időszakosan előforduló, a lakosság jelentős csoportjait érintő kérdésekben is (például: egyszerűsített foglalkoztatás, diákhitel-igénylés, felvételi).

4.3.7. Iratértvényességi Nyilvántartás

Az Iratértvényességi Nyilvántartás (a továbbiakban: IÉNY) olyan – a kiadmányozó hatóság, valamint az ügyfél vonatkozásában – harmadik félként megjelenő szolgáltatás, amely a dokumentumok hitelességének kétségbevonhatatlanságát hivatott biztosítani. A benne elhelyezett elektronikus dokumentumok önmagukban attól a tényről lesznek hitelesnek tekinthetők, hogy a nyilvántartásban elhelyezték azokat. A szolgáltatás lényege, hogy az irat érvényességének és hitelességének igazolását az érintett felektől (ügyfél, hatóság) független harmadik szereplő az IÉNY segítségével végzi.

4.3.8. Kormányzati hitelesítés szolgáltatás (GOV CA)

A kormányzati hitelesítés szolgáltatás keretében nyilvános kulcsú infrastruktúra (PKI) technológián alapuló hitelesítésszolgáltatás nyújtása történik. A NISZ Zrt. a kibocsátott tanúsítványokkal igazolja, hogy a tanúsítványban szereplő nyilvános kulcs a tanúsítványban megnevezett személyhez vagy szervezethez, illetve eszközhöz kapcsolódik.

A szolgáltatás a biztonságos és hiteles elektronikus kommunikáció feltételeit teremti meg, ami gyorsabbá és költséghatékonyabbá teszi a közigazgatás működését.

4.3.9. Kormányzati elektronikus aláírás-ellenőrző szolgáltatás (KEAESZ)

A KEAESZ az elektronikus dokumentumon elhelyezett elektronikus aláírás érvényességének aláírás-politikában meghatározott ellenőrzésére, valamint szükség szerint időbélyegzővel és érvényességi információval való kiegészítésére szolgál.

4.3.10. Elektronikus dokumentumtárolási szolgáltatás

Az elektronikus dokumentumtárolás szolgáltatás (a továbbiakban: EDT) a szervek belső ügymenetét támogató szolgáltatás. A szolgáltatás keretében a NISZ Zrt. gondoskodik a dokumentum hitelességének megőrzéséről, és biztosítja annak tartós olvashatóságát.

Elsődleges funkciója, hogy az iratkezelő és dokumentumkezelő szoftverek, illetve szakrendszerek számára biztosítja az elektronikus dokumentumok távoli tárolását, hiteles megőrzését, a tárolt iratok sértetlenségét, bizalmasságát és tartós értelmezhetőségét.

4.3.11. Cégekpu

A Cégekpu az igénybevevők számára biztonságos kézbesítési szolgáltatási címként funkcionál. Biztosítja, hogy

- az igénybevevő elektronikus ügyintézészt biztosító szervek számára biztonságos kézbesítési szolgáltatáson keresztül küldeményeket tudjon feladni;
- az igénybevevő az elektronikus ügyintézészt biztosító szervek küldeményeit fogadni tudja;
- valamint biztosítja a küldött és fogadott küldemények tárolását.

4.3.12. Informatikai szolgáltatások

A fentiekén túlmenően a NISZ Zrt. informatikai megoldásokat is nyújt szolgáltatásként. Ilyen szolgáltatás például a menedzselt munkaállomás szolgáltatás, amelynek keretében a NISZ Zrt. elvégzi a munkaállomások beszerzését, a munkakörnyezet kialakítását, az eszközök, perifériák és a kiszolgáló infrastruktúra üzemeltetését, valamint a rendszeres karbantartást.

További szolgáltatások közé tartozik még a levelezés biztosítására (Nemzeti Távközlési Gerinchálózatra csatlakozott intézmények számára) tárhelyszolgáltatás nyújtása, adatközpont- és felhőszolgáltatások biztosítása, alkalmazások üzemeltetése és támogatása, valamint a menedzselt irodatechnika szolgáltatás (nyomtatási, másolási és szkennelési funkciók nyújtása lokális vagy hálózati szinten).

4.3.13. Telekommunikációs szolgáltatások

A NISZ Zrt. telekommunikációs szolgáltatásai között központi internetszolgáltatást biztosít a Nemzeti Távközlési Gerinchálózatra csatlakozó intézmények részére.

Hangszolgáltatás keretében belföldi és nemzetközi végpontok közötti kommunikációt, valamint hálózati szolgáltatásokat nyújt ügyfeleinek a NISZ Zrt. A NISZ Zrt. által nyújtott további telekommunikációs szolgáltatások közé tartozik az integrált adatszolgáltatás, illetve az alközpont-üzemeltetés is.

4.4. IdomSoft Zrt.

Meg kell említeni a Belügyminisztériummal kapcsolatosan az IdomSoft Zrt.-t, amely – a NISZ Zrt. leányvállalataként – 100%-os közvetett állami tulajdonban álló társaság. Az IdomSoft Zrt.-hez tartozik többek között az okmányigazgatást érintő nyilvántartások, alkalmazások és rendszerek üzemeltetése, fejlesztése.

Az IdomSoft Zrt. fejlesztette többek között az e-Személyi igazolvány informatikai rendszereit. Az IdomSoft Zrt. végzi a választási eseményeket teljeskörűen kiszolgáló alkalmazások fejlesztését, továbbá a választási előkészületeket, az országos főpróbák és a választások, illetve népszavazások átfogó informatikai támogatását, a nemzeti választási rendszer fejlesztését és üzemeltetését.

Az IdomSoft Zrt. fejlesztette továbbá a második generációs Schengeni Információs Rendszert (Schengen Information System, a továbbiakban SIS II), Európa legnagyobb informatikai rendszerének nemzeti rendszerét. Végzi továbbá a társaság a központi rendszerhez való csatlakoztatást és üzemeltetést is. A SIS II biztosítja, hogy az érintett szervezetek a hatáskörükhöz igazodóan figyelmeztető jelzéseket helyezhessenek el személyekre, gépjárművekre és más objektumokra vonatkozóan, valamint azt is, hogy ezek a szervek hozzáférhessenek a figyelmeztető jelzések adataihoz, és lekérdezéseket hajthassanak végre.

Az IdomSoft Zrt. fejleszti és üzemelteti például a személyiadat- és lakcímnnyilvántartást, a vezetői engedélyek nyilvántartását, a közúti előéleti pontrendszert, vagy éppen a jármű- és a gépjármű-felelősségbiztosítási nyilvántartást is, továbbá biztosítja a Központi Kormányzati Szolgáltató Buszt, amely középtávon a közigazgatás adatáramlási folyamatainak alapköve lehet.

5. Innovációs és Technológiai Minisztérium

A közigazgatási informatikai rendszereket illetően az Innovációs és Technológiai Minisztérium érintettsége is megkerülhetetlen.

5.1. Informatika

Az innovációs és technológiai miniszter az informatikáért való felelőssége keretében:

- előkészíti az infokommunikációs infrastruktúra-fejlesztési és -szolgáltatási politika stratégiáját, és közreműködik annak végrehajtásában,
- az irányítása vagy felügyelete alatt álló költségvetési szervek és az olyan állami tulajdonban lévő gazdasági társaságok esetében, amely felett tulajdonosi jogot vagy vagyonekezelési jogot gyakorol:
- felügyeli azok infokommunikációs infrastruktúra eszközrendszerének üzemeltetését és fejlesztését,
- egyetértési jogot gyakorol azok infokommunikációs infrastruktúrájáért felelős vezetőinek és az informatikai biztonságért felelős vezetőinek személye és infokommunikációs infrastruktúrárt érintő kötelezettségvállalásai tekintetében,
- megszervezi a nemzeti adatvagyon adatfeldolgozását.

5.2. Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium irányítása alatt működik a Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség (a továbbiakban: KIFÜ), amely az európai uniós vagy hazai forrásból megvalósuló, különösen informatikai tárgyú kiemelt ágazati fejlesztési projekteken projektgazdaként, konzorciumvezetőként vesz részt.

A KÖFOP-projektek vonatkozásában az 1. prioritási tengelyen nevesített kiemelt projektek mindegyikében konzorciumi partnerként megjelenik, amely az egységes fejlesztés és projektvégrehajtás tekintetében kiemelt jelentőségű pozícióként értelmezendő.

Ezenfelül – informatikai, illetve infokommunikációs szempontból – megemlíthető még a Szupergyors Internet Program (a továbbiakban: SZIP), amelynek projektgazdája a KIFÜ. 2018-ra egész országot lefedő, nagy sávszélességet (legalább 30 Mbps) biztosító hálózatok megépítése szükséges. Az elvárások meghatározásakor a háztartások 59,7%-ában volt elérhető ilyen volumenű hálózati lefedettség, vagyis a SZIP keretében a háztartások közel harmadát kell ellátni Újgenerációs Hálózattal (a továbbiakban: NGA). Az NGA-fejlesztések célterületei az ország teljes területén elosztva találhatóak meg, de a kisebb és távolabbi településeken fokozatosan növekedő arányban.

6. Magyar Posta

A Magyar Posta szolgáltatóként jelenik meg a közigazgatási informatikai rendszerek intézményi palettáján.

6.1. Papíralapú irat hiteles elektronikus irattá alakítása

A szolgáltatás a papíralapú dokumentumokról a közigazgatásban hitelesnek tekintett elektronikus formájú dokumentum előállítását biztosítja, amelynek bizonyító ereje az eredeti okirattal megegyező.

A másolatkészítés során megtörténik a képi vagy tartalmi egyezőség vizsgálata, majd a metaadatok csatolása, ezt követően pedig hitelesítési záradékot kell készíteni és csatolni a dokumentumhoz, végül pedig elektronikus aláírást kell elhelyezni a másolaton.

A szolgáltatás használatával lehetőség nyílik arra, hogy a magyar közigazgatási és egyéb hatóságok elektronikusan kezeljék a papíralapon beérkező irataikat is, csökkentve ezáltal a papírfelhasználás mértékét.

6.2. Elektronikus irat hiteles papíralapú irattá alakítása

A szolgáltatás biztosítja, hogy a szolgáltatást igénybe vevő által elektronikus formában eljuttatott iratról hiteles, papíralapú másolat készül úgy, hogy annak bizonyító ereje megegyezik az eredeti irattal.

A szolgáltatás lehetőséget nyújt az egyes szervezetek által elektronikusan létrehozott és kezelt iratról papíralapú küldemény előállítására és kézbesítésére. Ezen túlmenően a kéz-

besített irat alkalmas az eredeti (elektronikus) irat joghatásának kiváltására. A papíralapú másolaton el kell helyezni „az elektronikus dokumentumban foglaltakkal egyező tartalmú irat” záradék szöveget, valamint a másolat keltezését.

A megoldás azt is biztosítja, hogy a teljesen elektronikusan működő intézmények is képesek legyenek igény szerint papíralapú kapcsolattartásra anélkül, hogy helyben papír keletkezne.

7. Magyar Államkincstár

A közigazgatási informatikai rendszerek kapcsán szükségesnek mutatkozik az önkormányzati szektor felé történő kitekintés is. Az önkormányzati igazgatás ügyvitelét támogató, egységes informatikai rendszer az önkormányzati ASP.

Az önkormányzati ASP-rendszer működtetője a Magyar Államkincstár.

Az önkormányzati ASP kialakítását és elterjesztését alapvetően műszaki-technológiai lépéskényszer, valamint az optimális beruházási és működtetési forrásfelhasználás igénye indokolta.

Az önkormányzati ASP-rendszer megvalósításának és működtetésének lehetséges létjogosultsága összességében egy hármas célrendszerre fűzhető fel. Egyrészt az önkormányzatok számára feladatellátásuk és belső működésük támogatását hivatott biztosítani a hatékonyság javításával és eddigi költségeik csökkentésével. Másrészt a központi közigazgatás számára képes az önkormányzatok gazdálkodásának olyan minőségű monitorozását biztosítani, amely lehetővé teszi az önkormányzati alrendszer finanszírozási mechanizmusainak figyelemmel kísérését és azok fejlesztését. Harmadrészt pedig a lakosság és a vállalkozások számára az elektronikus ügyintézési szolgáltatások egységes platformon történő elérését biztosíthatja az egyes önkormányzati ügyintézési folyamatokban.

Az önkormányzati ASP-rendszert a keretrendszer, a támogatórendszerek, a szakrendszerek és az úgynevezett adattárház alkotja és teszi egésszé.

8. Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács

Szükséges továbbá említést tenni a kormány informatikai és hírközlési ügyekben javaslattevő, véleményező és tanácsadó szervéről, a Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanácsról (a továbbiakban: NHIT) is. Az NHIT

- véleményezi a kormányzati informatikai beszerzésekre és alkalmazásfejlesztésekre vonatkozó javaslatokat,
- elemzi, értékeli és véleményezi a kormányzati informatikai fejlesztéseket és beszerzéseket, javaslatokat tesz a kormányzati informatikai fejlesztések irányának rövid, közép- és hosszú távú meghatározására,
- elemzi, értékeli és véleményezi a kormányzati informatikai fejlesztések és beszerzések döntési, irányítási és engedélyeztetési folyamatát, javaslatokat dolgoz ki ezek egyszerűsítésére és a folyamatok gyorsítására, egységesítés érdekében történő átalakítására,
- a miniszterelnök felkérésére véleményezi a kormány hírközléssel és informatikával összefüggő előterjesztéseit, egyedi döntéseit.

Összegzés

A közigazgatást érintően fejlesztett és üzemeltetett rendszerek, azok összehangolt és célrendszerhez igazodó működése szervezeti szinten is jól meghatározott szerepeket követel meg.

Mind minisztériumi, mind pedig ahhoz kapcsolódó, háttérintézményi szinten markáns jegyek azonosíthatók az intézményi struktúrát és feladatrendszert illetően. A tervezés, fejlesztés, működtetés és üzemeltetés feladatait illetően szoros egymásrautaltság és együttműködési kényszer jelenik meg az egyes szervezetek között az eredményes és célorientált működés érdekében.

A közigazgatási feladatrendszerhez igazodóan az informatikai és elektronikus közigazgatási szervezeti háttér is összetett. Megjelenik a Belügyminisztérium, az Innovációs és Technológiai Minisztérium, valamint a miniszterelnök kabinetfőnöke különböző mértékű és irányú érintettsége.

A minisztériumi irányítás mögött egy erős támogató háttérintézmény-rendszer húzódik, amely a tényleges megvalósítás, fejlesztés és működtetés érintette az informatikai rendszerek vonatkozásában. Kiemelendő a Lechner Tudásközpont Zrt., a NISZ Zrt., az IdomSoft Zrt., valamint a Magyar Államkincstár is. Emellett megjelenik még a Magyar Posta Zrt., valamint a Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács is mint szereplő az intézményi érintettséget illetően.

Fogalmak

- Céghely
- Digitális Jólét Program (DJP)
- elektronikus dokumentumtárolás szolgáltatás (EDT)
- Elektronikus Ügyintézési Felügyelet (EÜF)
- hiteles elektronikus irat
- Iratértvényességi Nyilvántartás (IÉNY)
- KÉR
- KEÜSZ
- kormányzati elektronikus aláírás-ellenőrző szolgáltatás (KEAESZ)
- kormányzati hitelesítés szolgáltatás (GOV CA)
- Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség (KIFÜ)
- Kormányzati Ügyfélvonal (1818)
- Magyar Államkincstár
- Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács (NHIT)
- Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. (NISZ Zrt.)
- Nemzeti Távközlési Gerinchálózat
- önkormányzati ASP-rendszer
- részleges kódú telefonos azonosítás
- SZEÜSZ
- Ügyfélszolgálat

Áttekintő kérdések

1. Hogyan oszlanak meg a minisztériumok közötti felelősségi körök az informatikai és elektronikus közigazgatási feladatrendszerrel illetően?
2. Mi az Elektronikus Ügyintézési Felügyelet feladata?
3. Mi a Magyar Államkincstár informatikai érintettsége az önkormányzatokat illetően?
4. Milyen szolgáltatásokat nyújt a NISZ Zrt.?
5. Milyen feladatokat lát el az IdomSoft Zrt.?
6. Mi a Magyar Posta szerepe a közigazgatási informatikai rendszerek érintettségében?

Felhasznált irodalom

A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet.

A Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanácsról, valamint a Digitális Kormányzati Ügynökség Zártkörűen Működő Részvénytársaság és a kormányzati informatikai beszerzések központosított közbeszerzési rendszeréről szóló 301/2018. (XII. 27.) Korm. rendelet.

IdomSoft Zrt. Elérhető: www.idomsoft.hu/ (A letöltés időpontja: 2018. 02. 15.)

Lechner Tudásközpont. Elérhető: <http://lechnerkozpont.hu> (A letöltés időpontja: 2018. 02. 15.)

Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. Elérhető: <http://nisz.hu/hu/szolgáltatások> (A letöltés időpontja: 2018. 02. 15.)

Ajánlott irodalom

1004/2016. (I. 18.) Korm. határozat a Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztés Operatív Program éves fejlesztési keretének megállapításáról

2015. évi CCXXII. törvény az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól
Hibrid kézbesítési és konverziós szolgáltatások Általános Szerződési Feltételei (2014). Elérhető: www.posta.hu/static/internet/download/EASZF_II_Hibrid_KKSZ_ASZF_20141130.pdf (A letöltés időpontja: 2018. 02. 15.)

TARPAI Zoltán Tamás (2016): Jó, ha tudjuk – avagy hasznos gondolatok az önkormányzati ASP rendszerről. *Új Magyar Közigazgatás*, 9. évf. különsz. 45–52.